

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

09.11.2020

КАРАР

№ 909

«2021-2023 елларга Нурлат муниципаль районының мәдәни өлкәсен үстерү һәм саклау» район максатчан муниципаль программасын раслау турында

Нурлат муниципаль районы гражданның тормыш сыйфатын яхшырту максатларында сайлап алынган юнәлеш буенча ижат белән шөгыйльләнү, этномәдәни һәм рухи ихтыяжларын канәгатьләндерү, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы халыкларының мәдәни һәм тарихи мирасын саклау, гражданның мәдәни кыйммәтләргә һәм мәдәни тормышта катнашуына, милләтнең ижади потенциалын тормышка ашыру, мәдәният өлкәсен тотрыклы үстерү өчен уңай шартлар тудыру юлы белән аларга үз-үзләрен үстерү мөмкинлеге бирү, мәдәният өлкәсен тотрыклы үстерү өчен уңай шартлар тудыру юлы белән Нурлат муниципаль районы гражданның тормыш сыйфатын, үсеп килүче буынны мәдәни традицияләр рухында формалаштыру, ижади сәләтләргә үстерү һәм заманча яшьләргә социальләштерү өчен шартлар тудыру, хокук бозуларны профилактикалау буенча эшчәнлекне камилләштерү, һәр шәхеснең һәм гомумән жәмгыятьнең мәдәни потенциалын үстерү һәм гамәлгә ашыру, халыкның ижади актив өлешен үз-үзләрен күрсәтү һәм рухи баету, мәдәни-ижади үз-үзләрен күрсәтү өчен шартлар тудыру, тулы милләтара мәдәни алмашу, күрсәтелә торган муниципаль хезмәтләргә сыйфатын һәм санын арттыру максатында, Нурлат муниципаль районы Башкарма комитеты

КАРАР БИРӨ:

1. «2021-2023 елларга Нурлат муниципаль районының мәдәни өлкәсен үстерү һәм саклау» район максатчан программасын расларга (кушымта итеп бирелә).
2. Нурлат муниципаль районының «Финанс-бюджет палатасы» муниципаль бюджет учреждениесенә «2021-2023 елларга Нурлат муниципаль районының мәдәни өлкәсен үстерү һәм саклау» Район максатчан муниципаль программасы чараларын финанслауны тәэмин итәргә тәкъдим итәргә.
3. Өлгә карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз җаваплылыгымда калдырам.

Житәкче

Р.Р.Хәмзин

Кушымта

Программаның паспорты

Программаның исеме	«2021-2023 елларга Нурлат муниципаль районының социаль өлкәсен үстерү һәм саклау» комплекслы программасы (алга таба-Программа)
Программаны эшләү өчен нигез	Россия Федерациясе Президентының «Дөүләт социаль сәясәттен тормышка ашыру чаралары турында» 2012 елның 7 маендагы 597 номерлы Указын тормышка ашыру, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2012 елның 28 декабрдәге 2606-р номерлы күрсәтмәсен үтәү
Программаның заказчысы һәм аны эшләүче	Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Башкарма комитеты
Программаны гамәлгә куючы	Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Башкарма комитеты
Программаның максатлары һәм бурычлары	<p>Программаның максатлары:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Нурлат муниципаль районы мәдәният учреждениеләренең мәдәни тормышта һәм файдалануда катнашу өчен гражданның конституциячел хокукларын гамәлгә ашыруны тәэмин итү, шулай ук мәдәни, музей кыйммәтләренә, гражданнарга китапханә хезмәте күрсәтү буенча хезмәтләр алу, мәдәният һәм сәнгать өстәмә белем бирү буенча халыкның ихтыяжларын тәэмин итү; - Нурлат муниципаль районының гражданнарның мәдәният өлкәсендә тормыш сыйфатын яхшырту; - район һәм шәһәр халкының ижади үзешчәнлеген өчен шартлар тудыру, һәр шәхеснең һәм жәмгыятьнең мәдәни потенциалын үстерү һәм гамәлгә ашыру, үзешчән һәм халык коллективларында катнашуга жәлеп итү; - район һәм шәһәр халкының сәнгать ижаты һәм мәдәни алмашу өчен шартлар тудыру; - жәмгыятьне үстерүнең иң мөһим ресурсы буларак, алар тарафыннан социаль-мәдәни функцияләр башкару өчен музейларны үстерүгә булышлык күрсәтү -телләрен үстерү, саклау һәм баету, этномәдәни һәм рухи ихтыяжларны канәгатьләндерү, милли традицияләрен, тарихны, әдәби байлыкны, тарихи-мәдәни мирасны, Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы территориясендә яшәүче халыкларның милли мәдәниятен, мәдәни мирасын саклап калу; - мәдәният өлкәсендә тупланган потенциалны саклап калу һәм үстерү, милли мәдәниятләрен иң яхшы традицияләрен арттыру; - ватанпәрвәрлек хисләрен тәрбияләү, Ватаныбыз

	<p>традицияләренә тугрылык, үсеп килүче буынны мәдәни традицияләр рухында формалаштыру, буыннар арасындагы, мәдәниягә һәм милли хезмәттәшлек, халык мәдәнияте нигезләрендә кешеләрне берләштерү;</p> <p>- мәдәният учреждениеләре хезмәткәрләренә лаеклы түләүне тәэмин итү, мәдәният учреждениеләренә кадрлар потенциалын үстерү һәм саклап калу, мәдәният өлкәсендә һөнәрнең абруен күтәрү;</p> <p>- мәдәният өлкәсен тотрыклы үстерү өчен уңай шартлар тудыру.</p>
<p>Программаның иң мөһим максатчан күрсәткечләре</p>	<p>Бердәм мәдәни киңлек булдыру</p> <p>Жәмгыятьнең интеллектуаль потенциалын баепу</p> <p>Халыкның төрле төркемнәрендә һәм катламнарында гомуми мәдәни үсеш тәэмин итүгә кешеләрнең тормыш шартлары системасы сыйфатын яхшырту</p> <p>Массакүләм, концерт, театр, музей, китапханә чараларына йөрүчеләр санын арттыру</p> <p>Нурлат муниципаль районы халкының мәдәни потенциалын арттыру</p> <p>Карау өчен мөмкин булган музей фондын арттыру 14 яшькә кадәргә балалар, шул исәптән шәһәр һәм районның мәдәни-ял итү чараларының гомуми санында чаралар өлеше</p> <p>Мәдәни-массакүләм чараларда катнашкан клубта катнашучылар санының алдагы чорлар белән чагыштырганда үсеш темпы.</p>
<p>Программаны финанслау күләмнәре һәм чыганақлары</p>	<p>Муниципаль берәмлекнең жирле бюджетыннан 243229,7 мең сум, шул исәптән:</p> <p>2021 елга – 80 890,5 мең сум; на 2022год – 81 004,2 мең сум; на 2023 год – 81 335,0 мең сум.</p> <p><i>Программаны финанслау күләме ел саен тиешле бюджетлар төзегәндә төгәлләштерелә.</i></p>
<p>Программаны гамәлгә ашыруның көтелә торган ахыргы нәтижеләре һәм аның социаль-иқтисади нәтижелелеге күрсәткечләре</p>	<p>Мәдәният өлкәсендә хезмәт күрсәтүләрнең сыйфатын арттыру һәм аларны киңәйтү;</p> <p>Нурлат муниципаль районында яшәүчеләрнең ижади яктан үз-үзләрен тормышка ашыру өчен шартлар тудыру;</p> <p>Районда һәм шәһәрдә үткөрелә торган чараларда халыкның ижади катнашуга жөлеп ителүе;</p>

	<p>Нурлат муниципаль районы торак пунктларының уңайлы яшәү мохитен ижади рәвешләр һәм мәдәният өлкәсе чаралары ярдәмендә формалаштыру;</p> <p>Талантлы башкаручыларны, үзенчәлекле авторларны ачыклау</p> <p>Милли мәдәниятләрнең мәстәкыйль, ирекле үсеше белән бәйлә мөһимләренә хәл итү (милли традицияләр, фольклор, музыка, халык кәсепләре һәм һөнәрләре белән бәйлә халык мәдәниәтенең гаять зур катламын саклап калу);</p> <p>Халыкны мәдәни продуктны булдыруга һәм алга жибәргә, «файдалануга» өндәү;</p> <p>Мәдәни хезмәттәшлекне камилләштерү өчен кирәкле шартлар тәэмин итү.</p>
Программаның үтәлеше турында хисаплар бирү сроклары	Ел саен

Кереш

Киләчәк күп яктан жәмгыятьнең тормышка ашыру сәләтенә, социаль һәм мәдәни прогресс юлыннан динамик рәвештә алга китүгә бәйлә. Мәдәният - кешелек жәмгыять тарафыннан булдырылган икенче галәм. Үз максатларын, изге һәм даими рәвештә мәдәният дәрәжәсен күтәрүче халык һәрвакыт алга баручылар исәбендә.

Мәдәният кеше яшәешенең үзегә буларак һаман да ныграк үзгәрә бара. Шуңа бәйлә рәвештә акыллы һәм реалистик сәясәт, мәдәният үсешенең уйланылган стратегиясә аерым өһәмияткә ия. Мәдәни сәясәтнең максаты - кешеләрнең тормышын рухи яктан бай һәм күпкырлы итү, ижади сәләтләрне ачыклау өчен киң киңлек ачу, мәдәнияткә һәм ижат эшчәнлегенең төрле формаларына жәлеп итү өчен мөһимлекләр тудыру.

Бу өлкәдә хакыйкәт булырга тиеш: кешенең мәнфәгатләрен, төмен үзгәртмәскә, ө аларга максимал рәвештә ачылырга, алар өчен максимал мөһимлекләр бирү мөһим. Хәзерге заман мәдәни сәясәтенең төп бурычы - халыкны рухи һәм мәдәни үстерүгә ярдәм итә торган чаралар комплексын иң күп санда халык карамагына тапшыру.

Бүлек I

Проблеманы анализлау һәм бәяләү. Программаның максатлары.

Нурлат муниципаль районы түбәндәге мәдәни потенциалга ия - бу - *“Мәдәниәтне үстерү үзегә” муниципаль бюджет учреждениесе, аның составында 48*

мәдәни-ял итү учреждениесе эшли: Шәһәр Мәдәният Сарае, район Мәдәният йорты, Югары Нурлат Мәдәният йорты, Түбән Нурлат күпфункцияле үзәге, 2 автоклуб, Кама арьягы һәм Нурлат шәһәре тарихы төбәк музейе, "Жирлекара үзәк китапханә" муниципаль бюджет учреждениесе: Үзәк китапханә-1, балалар китапханәсе - 1, шәһәр филиаллары - 4., 42 авыл китапханә филиаллары, «Нурлат балалар сәнгать мәктәбе» муниципаль бюджет өстәмә белем биру учреждениесе.

Финанс күзлегеннән караганда, мәдәният өлкәсе бүгенге көндә милли байлыкны тәшкит итүче матди кыйммәтләрне саклау, туплау бара торган социаль блок өлкәсе булып тора.

Мәдәният һәм сәнгатьне саклау һәм үстерү мәсьәләләрен хәл итү комплекслы якын килүне, бөтен эшне заманча оештыруны, перспективалы планлаштыруны таләп итә. Әлеге программаны тормышка ашыру мәдәни мирасны саклау һәм мәдәни потенциалны үстерү буенча максатчан эш алып барырга мөмкинлек бирәчәк. Программа интеллектуаль, ижади, оештыру һәм финанс мөмкинлекләрен берләштерүне күздә тотта.

Программа булган потенциалны саклап калырга һәм Нурлат муниципаль районының үсешенә яңа импульс бирергә мөмкинлек бирәчәк кирәкле чараларны билгели:

- ижад потенциалын үстерү һәм яңадан торгызу өчен шартлар тудыру;
- мәдәни традицияләрен һәм бердәм мәдәни киңлекне саклап калу;
- хәзерге заман культурасының һәм сәнгатьнең барлык төрләрен һәм жанрларын үстерүне, барлык катламнарны мәдәниятнең кыйммәтләренә киң файдалану өчен шартлар тудыруны хуплау;
- Нурлат муниципаль районының мәдәният учреждениеләренә абруен күтәргә ярдәм;
- һөнәри сәнгатьне үстерүгә ярдәм.

Әлеге Программаны гамәлгә ашыру районның мәдәни тормышында гражданның ижадын тәмин итүне, ижади үсеш мөмкинлеген һәм гражданның районның мәдәни тормышында катнашуын тәмин итүне гарантияли.

Программа район халкының ялын оештыру буенча муниципаль районга йөкләнгән вәкаләтләрне гамәлгә ашыруны шәһәркүләм һәм район күләмендә үткәрелә торган чараларны, бәйрәмнәрне, тематик акцияләрен һәм төрле тематик чараларны оештыру аша тәмин итәргә мөмкинлек бирәчәк..

Программа мәдәният өлкәсе хезмәткәрләрен районнарның смотрларын, акцияләрен, конкурсларын, фестивальләрен оештыру аша һөнәри укыту эшен күз алдында тотта, бу, үз чиратында, кулланучыларның мәдәният өлкәсендә хезмәт күрсәтүләренә сыйфатын яхшыртуга китерәчәк.

Бүлек II

Программаны гамәлгә ашыру сроклары һәм этаплары

№ т/с	Этап исеме	Гамәлгә ашыру сроклары	Кетелә торган нәтижәләр
1.	Программаны эшләү	2020 елның 4 кв.	«2021-2023 елларга Нурлат муниципаль районының мәдәни өлкәсен үстерү һәм саклау»

2.	Программаны гамәлгә ашыру	2021-2023 еллар	<p>программасын раслау</p> <p>Авыл һәм шәһәр халкының мәғлүмати ресурсларга киң кулланыш табуын тәэмин итү</p> <p>Тамашачылар аудиториясен киңәйтү; халыкның төрле катламнарының мәдәни ихтыяжларын канәгатьләндерү;</p> <p>Район имиджын формалаштыру</p> <p>Инновацион эшчәнлек формалары өчен шартлар тудыру</p> <p>Мәдәни-ял итү эшчәнлеген өлкәсендә күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатын арттыру</p> <p>Мәдәният учреждениеләре хезмәткәрләренең квалификациясен күтөрү</p> <p>Нурлат муниципаль районының гражданлыгы, ватанпәрвәрлеге, Россиягә хөрмәт белән каравы, традицияләре һәм мәдәни мирасы</p> <p>Музей фондын тулыландыру</p> <p>Яңа эш формаларын эзләүдә музей эшчәнлеген стимуллаштыру</p> <p>Профессиональ сәнгатьне популярлаштыру</p> <p>Мәдәният учреждениеләренең эчке бүлмәләрен ремонтлау</p> <p>Профессиональ сәнгатьне популярлаштыру</p>
3	Нәтижәләр ясау	2023 елның 4 кв.	«2021-2023 елларга Нурлат муниципаль районының мәдәни өлкәсен үстерү һәм саклау» комплекслы программасын гамәлгә ашыру кысаларында мәдәният учреждениеләре эшчәнлеген анализлау

«2021-2023 елларга клуб учреждениеләре үсеше» ярдәмче программасы Нурлат муниципаль районы һәм Нурлат шәһәре халкының мәдәният өлкәсендәге агымдагы ихтыяжларын канәгатьләндерү һәм яңа ихтыяжларын формалаштыруга, халыкның төрле катламнарының ялын оештыруга, район һәм шәһәр мәдәният учреждениеләренең жәлеп итүчәнлеген арттыруга юнәлдерелгән.

«2021-2023 елларда музей эшчәнлеген үсеше» ярдәмче программасы ТР Нурлат муниципаль районы музей фондын саклауға, өйрөнүгә һәм популярлаштыруға, шулай ук алар тарафыннан социаль-мәдәни функцияләргә гамәлгә ашыру өчен уңайлы

шартлар тудыруга, жәмгыять үсешенәң мөһим ресурсы буларак музейларны комплекслы үстерүгә юнәлдерелгән.

Программаны тормышка ашыруны финанс яғыннан тәэмин итү законнарда билгеләнгән тәртиптә бирелә торган Нурлат муниципаль районы бюджеты акчаларын куллануны күздә тотта.

Мәдәният учреждениеләренең матди-техник базасын ныгыту

Район мәдәният учреждениеләренең матди-техник базасы торышын анализлау:

- 48 бинаның (30-авыл мәдәният йортлары, 13-авыл клублары, 5-шәһәр тибындагы учреждениеләр) капитал ремонт таләп итә торганнары:

авыл мәдәният йортлары - 12 берәмлек	авыл клублары -6 берәмлек	шәһәр тибындагы -1
--------------------------------------	---------------------------	--------------------

Авария хәлендә: 2 бина (2 авыл мәдәният йорты). Бу биналарның гомуми саныннан 43,75% тәшкил итә.

- мәдәният учреждениеләрен музыка һәм яктылык җиһазлары белән җитәрлек дәрәжәдә тәэмин итмәү

Программаның төп бурычлары мәдәният учреждениеләренең матди-техник базасын ныгыту:

- авыл мәдәният учреждениеләренең эчке биналарын ремонтлау, мәдәният учреждениеләре биналарының түбәсен ремонтлау;

- мәдәният учреждениеләре биналарында янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү;

- техник җиһазларны модернизацияләү, ут һәм тавыш - техник җиһазлар, музыка инструментлары, компьютер техникасы, программа белән тәэмин итү.

«2021-2023 елларга клуб учреждениеләре үсеше» ярдәмче программасы

Муниципаль ярдәмче программаның исеме	«2021-2023 елларга клуб учреждениеләре үсеше»
Муниципаль ярдәмче программаның исеме	Нурлат муниципаль районы территориясәндә бердәм мәдәни киңлекне булдыру һәм саклау: -Мәдәният учреждениеләренең муниципаль берәмлекләренәң җирле үзидарә органнары, иҗтимагый берләшмәләр һәм оешмалар, мәгариф системасы учреждениеләре, массакүләм мәгълүмат чаралары, ижади һәм дини оешмалар белән ведомствоара хезмәттәшлеген үстерү. - халыкның гражданлык тәңгәлләген, өдәп-өхлак карашын формалаштыру буенча эшчәнлекне тормышка ашыру - эш юнәлешләрен һәм формаларын камилләштерү - мәдәни-ял итү учреждениеләрендә чараларның сыйфатын күтөрү - мәдәният учреждениеләрен методик һәм мәгълүмати тәэмин итү
Муниципаль ярдәмче	ТР Нурлат муниципаль районының мәдәният,

<p>программаның бурычлары</p>	<p>сәнгатьне үстерү, тарихи-мәдәни мирасны саклау һәм популярлаштыру өчен шартлар тудыру.</p> <p>Расланган план һәм муниципаль бирем нигезендә массакүләм һәм мәдәни-массакүләм бәйрәм чаралары үткөрү.</p> <p>- Мәдәни-ял чараларында катнашучылар санын арттыру</p> <p>- Район һәм шәһәр халкында гражданлык тәңгәллеп формалаштыруны, ижади потенциалны ачуны, толерантлыкны, этникара һәм конфессияара мөнәсәбәтләр культурасын үстерүне тәэмин итә торган «мәдәният» өлкәсендә системаны үстерү һәм модернизацияләү</p>
<p>Муниципаль ярдәмче программаның заказчысы</p>	<p>Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Башкарма комитеты</p>
<p>Муниципаль ярдәмче программаны эшләүче</p>	<p>Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының «Мәдәниятне үстерү үзәге» муниципаль бюджет учреждениесе</p>
<p>Муниципаль ярдәмче программаны гамәлгә ашыру сроклары</p>	<p>2021-2023 еллар</p>
<p>Муниципаль ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның планлаштырылган нәтижеләре</p>	<p>Конкурсларда, төрле дәрәжәдәге фестивальләрдә катнашучылар санын арттыру</p> <p>Клуб берләшмәләрендә катнашучылар алган төрле дәрәжәдәге дипломнар, премияләр, грантлар санын арттыру</p> <p>Программалы массакүләм һәм мәдәни-ял чараларында катнашучыларның өлешен арттыру</p> <p>Үзешчән сәнгать формироваиеләренен һәм аларда катнашучылар санының арттыру</p> <p>Түләүле нигездә узучы чараларны арттыру</p>

1. Ярдемче программаны гамәлгә ашыру сферасының гомуми характеристикасы, шул исәптән хәл итүгә юнәлдерелгән проблемалар

Кешеләрнең рухи тормышын оештыручы факторларның берсе буларак мәдәниятнең социаль ролен күтәрү жәмгыять үсешенең хәзерге этабы үзенчәлеге булып тора. Шулай ук вакытта мәдәният кешелекнең рухи тәҗрибәсе буларак кына түгел, һәр кешенең сәләтен формалаштыручы аерым чынбарлык буларак та, һәр кешенең иҗатка сәләтен формалаштыра торган аерым чынбарлык буларак та, кеше яшәешенең нигезен, цивилизацияле тормышның кыйммәтен һәм формасын саклап калу сәләтен формалаштыра. Жәмгыятьнең мәдәни үсешендә кирәкле критерий булып кешенең иҗади көчләренең, сәләтләренең һәм талантларының кирәкле шартларының булуы тора. Район һәм шәһәр халкының тормыш сыйфатын яхшыртуга юнәлтелгән мәсьәләләрне хәл итү мәдәният өлкәсендә җирле үзидарәнең вәкаләтләрен гәмәлгә ашыру һәм программа-максатчан методы нигезендә өлгә проблемаларны хәл итү кирәклеген белән билгеләнә. Муниципаль ярдәмче программасы чараларын гәмәлгә ашыру мәдәният учреждениеләренең матди-техник базасын ныгытуга юнәлтелгән - бу - Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының социаль-иқтисады үсешенең иң мөһим ресурсларының берсе буларак мәдәниятне тануны хәзерге шартларда билгели торган конкрет максатлар.

Ярдәмче программа чараларын гәмәлгә ашыру барлык мәдәни эшчәнлек субъектлары катнашында социаль өһәмиятле максатларга ирешү мөмкинлеген бирчәк һәм бюджет ресурсларын нәтиҗәле тотуны тәэмин итәчәк һәм ярдәм итәчәк:

1. Мәдәниятне, сәнгатьне үстерү, тарихи-мәдәни мирасны саклап калу һәм популярлаштыру өчен шартлар тудыру
2. План нигезендә массакүләм һәм бөйрәм мәдәни-массакүләм чаралары үткөрү.

Ярдәмче программа чаралары исемлегенә

1. Мәдәни-ял итү юнәлешенең системасын үстерү.

Өлгә процессны камилләштерү буенча чаралар системасы тарафыннан карала:

- халык белән эшләрү буенча өстенлекле юнәлешләрне - клуб, музей системасында билгеләрү;
- инновацион рәвешләрне һәм ысулларны үстерү;
- районның һәм шәһәрнең муниципаль берәмлекләре белән үзара хезмәттәшлеген тәэмин итү;
- мәдәни-ял итү чараларын популярлаштыру.

Мәдәни-ял учреждениеләрен мәгълүмати, фәнни-теоретик һәм методик яктан тәэмин итү:

- «Мәдәният» өлкәсендә программалар комплексын эшләрү;
- балаларда, яшьләрдә һәм яшьләрдә патриотик тәрбияләрүнең формаларын, ысулларын һәм чараларын эшләрү;
- районның социаль-иқтисады үсешенә мәдәният учреждениеләренең киңрәк интеграциясә өчен шартлар тудыру;
- иҗат потенциалын үстерүгә ярдәм итү.

Районның клуб учреждениеләренең эш юнәлешләре:

- Яшүсмерләрне һәм яшьләрне хәрби-патриотик тәрбияләрү;
- яшьләрне районның мәдәни тормышында катнашуға җәлеп итү;
- мәдәни-тарихи мирасны саклау һәм пропагандалау;

- традицион халык культурасы нигезендә халыкның рухи, гражданлыгы һәм патриотизмын тәрбияләү.

Программаның район һәм шәһәрнең клуб учреждениеләрен үстерү өлкәсендәге төп бурычлары:

Клуб учреждениеләренең төп эшчәнлеген халыкның төрле катламнарының ялын оештыруга, шул исәптән массакуләм чаралар, концерт һәм конкурс программалары, бәйрәмнәр, театральләштерелгән тамашалар, тематик кичәләр уздыруга, клуб оешмаларының эшен оештыруга, Бөтенроссия, төбәк, зональ һәм район смотр-конкурсларында һәм фестивальләрдә катнашуга юнәлтелгән.

Район һәм шәһәр территориясендә традицион халык мәдәниятенә ярдәм итү һәм үстерү.

«Халык үзешчән коллективы» исеменә ия булган районның клуб учреждениеләре, коллективлар эшчәнлегенә ярдәм итү, мәдәният һәм сәнгать өлкәсендә халыкка сыйфатлы хезмәт күрсәтүне оештыру, мәдәни-мәгълүмат киңлеген үстерү.

Мәдәни-ял эшчәнлегенә белгечләренең квалификациясен күтәрү.

Куелган бурычларны гамәлгә ашыру өчен шартлар тәэмин итү түбәндәге чараларны гамәлгә ашыруны күздә тоту.

«2021-2023 елларда музей эшчәнлегенә үсеш» ярдәмчә программасы

Муниципаль ярдәмчә программаның исеме	«2021-2023 елларда музей эшчәнлегенә үсеш»
Ярдәмчә программаның максаты	Жәмгыять үсешенә иң мөһим ресурсы буларак, алар тарафыннан социаль мәдәни функцияләр башкару өчен музейларны комплекслы үстерү
Муниципаль ярдәмчә программаның бурычлары	1. Нурлат муниципаль районы музей фондын саклау, өйрәнү һәм комплектлау. 2. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының музей фондын популярлаштыру. 3. Музейлар тарафыннан мәдәни һәм фәнни-агарту, белем бирү эшчәнлегенә гамәлгә ашыру 4. Музейларны мәгълүматлаштыру.
Муниципаль ярдәмчә программаның заказчысы	Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Башкарма комитеты
Муниципаль ярдәмчә программаны эшләүчә	Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының «Мәдәнияте үстерү үзәге» муниципаль

	<i>бюджет учреждениесе</i>
Муниципаль ярдәмче программаны гамәлгә ашыру сроклары	2021-2023 еллар
муниципаль ярдәмче программаның (нәтижеләрне бәяләү индикаторлары) максатларын һәм бурычларын гамәлгә ашыру һәм аның бюджет нәтижелелеге күрсәткечләре	<p>Ярдәмче программа чараларын гамәлгә ашыру 2020 елга түбәндәге күрсәткечләрне үстерүгә ирешү мөмкинлеген бирәчәк:</p> <p>реставрацияләүне таләп итә торган предметлар саныннан төп фондның реставрацияләнгән предметлары өлешләре;</p> <p>музейларның дәүләт фондына куелган предметлар саны ел башында һәм ел ахырына карата өлеше - 93 процентка кадәр;</p> <p>хисап чорында музейларга бару өлеше узган чорга караганда 34 процентка кадәр;</p> <p>хисап чорында социаль якланмаган гражданныр төркемнәре һәм сәламәтлекләре буенча мөмкинлекләре чикләнгән затлар тарафыннан музейларга бару санының узган чорга карата нисбәте 26% ка кадәр;</p> <p>хисап чорында ачылган үз фондларынан күргәзмәләр санының узган чорга карата нисбәтен 94% ка кадәр;</p> <p>электрон каталогка кертелгән музей предметлары санын музей предметларының гомуми санына карата 20 процентка кадәр.</p>

1. Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру сферасының гомуми характеристикасы, шул исәптән хәл итүгә юнәлдерелгән проблемалар

Кама арьягы һәм Нурлат шәһәре тарихы төбәк музейе һәм Габдулла Кариев исемендәге Колбай-Мораса авылы музейе Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының «Мәдәниятне үстерү үзәге» муниципаль бюджет учреждениесенең структур бүлекчәләре булып тора.

Кама арьягы һәм Нурлат шәһәре тарихы төбәк музейе шәһәр Мәдәният Сараеның икенче катын һәм өченче катныж бер өлешен биләп тора. Музейның гомуми майданы - 1232 кв.м. Музейда «Нурлат шәһәре тарихы», «Район авыл хужалыгы», «Табигать», «Археология һәм этнография» заллары эшләп килә.

Зал экспозицияләрендә булган экспонатлар саны 3581 берәмлек тәшкил итә. Шулардан 2132 берәмлеге төп фондка һәм 1449 - ярдәмче фондка карый.

Габдулла Кариев исемендәге Колбай-Мораса музейе фондларында экспозиция залларында 2658 экспонат саклана (2032 берәмлек - төп фонд экспонатлары).

Ярдәмче фонд 626 берәмлек тәшкил итә. Музей эшенең төп юнәлешләре-музей предметларын комплектлау, исәпкә алу, саклау, өйрәнү, фәнни тасвирлау, аларны экспозициягә чыгаруга эзерләү. Бинаның майданы - 134 кв.м.

Музейга килүчеләр өчен төп төркем булып балалар аудиториясе, яшьләр, ташламалы категорияләр (пенсионерлар, инвалидлар, мөмкинлекләре чикләнгән граждандар һ. б.), гаилә аудиториясе тора. Музей программалары һәм акцияләр югарыда күрсәтелгән төркемнәргә юнәлтелгән.

Район халкының мәдәни кыйммәтләреннән файдалану музейларда күргәзмәләр оештыру юлы белән генә түгел, ә күчмә күргәзмәләр, тематик экспозицияләр һәм фотоз экспозицияләр, мәдәни - массакүләм чаралар үткәргәндә, ТР музейлары белән берлектә күргәзмәләр оештыру юлы белән дә тормышка ашырыла. Актив күргәзмәдә катнашкан музей предметларының чагыштырма күләме 75 процент тәшкил итә.

Музей эшчәнлегендә хәл ителергә тиешле проблемалар:

- дөүләт музейлары житәрлек дәрәжәдә мөгълүматлаштырылмаган булуы;
- инфраструктураның начар үсеше аркасында мәдәни туризмның житәрлек дәрәжәдә үсмәве;
- медиаресурсларны, аерым алганда социаль челтәрләрне нәтижәсез куллану.

2. Ярдәмче программаның максаты һәм бурычлары, аны гамәлгә ашыруның ахыргы нәтижеләрен һәм срокларын тасвирлау

Ярдәмче программаның максаты-алар тарафыннан социаль-мәдәни функцияләргә гамәлгә ашыру һәм жәмгыять үсеше өчен мөһим ресурс буларак музейларны комплекслы үстерү.

Әлеге максатны тормышка ашыру өчен түбәндәге бурычларны хәл итәргә кирәк:

1. Музей фондының дөүләт өлешен саклау, өйрәнү һәм комплектлау.
2. Музей фондының дөүләт өлешен популярлаштыру.
3. Мәдәни һәм фәнни-агарту, белем бирү эшчәнлеген музейлар тарафыннан гамәлгә ашыру.
4. Музейларны мөгълүматлаштыру.

Подпрограмманы тормышка ашыру срогы-2021-2023 еллар

Ярдәмче программаны финанслау күләме фаразланган характерда һәм тиешле финанс елына ТР Нурлат муниципаль районы бюджеты проекты формалаштырганда ел саен аныкланырга тиеш.

Кама аръягы һәм Нурлат шөһәре тарихы төбәк музейе һәм Г. Кариев исемдәге Колбай-Мораса музейе эшчәнлегенә район халкына, бигрәк тә яшь буынга әхлакый һәм патриотик тәрбия бирүгә, яңа экспозицияләр булдыруга һәм яңартуга, яшьләрне, шөһәр һәм авыл мәктәпләре укучыларын, кунакларны һәм район халкын активрак җәлеп итүгә ярдәм итә торган яңа мәдәни-белем бирү чараларын эшләүгә юнәлдерелгән.

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы музейларының эшчәнлек күрсәткечләре

	2020 елның 31 октябренә
Килүчеләр саны (экскурсияләр һәм шәхси бару)	3551 кеше
Экскурсияләр	54
Лекцияләр	1
Күргәзмәләр	9
Масса-күләм чаралар	6
Белем бирү программалары саны	23
Төп фонд	6273
Фәнни - ярдәмче фонд	3550

«2021-

2023

елларга кинематографияне саклау һәм үстерү» ярдәмче программасы

Муниципаль ярдәмче программаның исеме	«2021-2023 елларда кинематографияне саклау һәм үстерү»
Ярдәмче программаның максатлары	Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районында кинопрокат һәм кино хезмәтләренә тотрыклы үсешен тәмин итү. Милли кинофильмнарны алга этәрү һәм күрсәтү системасын камилләштерү. Кино хезмәтләре күрсәтү өлкәсендә конкурентлыкка сәләтле мохитнең алга таба үсеше.
Муниципаль ярдәмче программаның бурычлары	1. Нурлат муниципаль районы кино хезмәте күрсәтү бүлегенә матди-техник базасын ныгыту. 2. Цифрлы инновацион технологияләргә кергү. 3. Республика киновидеофильмнар прокаты үсеше 4. Кино хезмәте күрсәтү бүлегенә кадрлар потенциалын саклап калу һәм үстерү.
Муниципаль ярдәмче программаның заказчысы	Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Башкарма комитеты
Муниципаль ярдәмче программаны эшләүче	Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының «Мәдәниятне үстерү үзәге» муниципаль бюджет учреждениесе
Муниципаль ярдәмче программаны гамәлгә ашыру сроклары	2021-2023 еллар

<p>муниципаль ярдәмче программаның (нәтижеләрне бәяләү индикаторлары) максатларын һәм бурычларын гамәлгә ашыру һәм аның бюджет нәтижелелеге күрсәткечләре</p>	<p>Ярдәмче программа чараларын гамәлгә ашыру 2020 елга түбәндәге күрсәткечләрне үстерүгә ирешү мөмкинлеген бирәчәк:</p> <p>Шәһәр халкының гомуми санына карата шәһәр халкына кино хезмәтләре күрсәтүне арттыру;</p> <p>Авыл халкының гомуми санына карата авыл халкына кино хезмәтләре күрсәтүне арттыру;</p> <p>Кино-видеофильмнарның гомуми саныннан социаль юнәлештәге балалар фильмнары һәм фильмнары өлеше;</p> <p>Кинотеатр бинасында һәм күчмә киносеанслар уздырганда кинобилетлар сатудан тулаем җыемның артуы.</p>
<p>Программаны финанслау күләмнәре һәм чыганакалары</p>	<p>1 980,0 мең сум, шул исәптән җирле муниципаль берәмлек бюджетыннан:</p> <p>2021 елда – 660,0 мең сум;</p> <p>2022 елда – 660,0 мең сум;</p> <p>2023 елда – 660,0 мең сум.</p> <p><i>Программаны финанслау күләме ел саен тиешле бюджетлар төзегәндә төгәлләштерелә.</i></p>

1. Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру сферасының гомуми характеристикасы, шул исәптән хәл итүгә юнәлдерелгән проблемалар

Илебез мәдәниятең иң мөһим состав звеносы буларак кинематография һәрвакыт халыкның ялын оештыруда, яшь буынны рухи һәм әхлакый тәрбияләүдә зур роль уйнады. Әмма базар мөнәсәбәтләре барлыкка килү чорында киноның юкка чыгу чигендә булуы ачыкланды. Әмма социаль-иқтисадый тотрыксызлыкның катлаулы шартларында халыкка кинохезмәт күрсәтү системасы сакланган..

Соңгы вакытта республиканың эре шәһәрләрендә хосусый заманча мәдәни-күңел ачу кинокомплекслары саны арта. Әмма табыш алуға юнәлтелгән шәхси бизнес бары тик эре мегаполисларда гына эшләнүгә өстән күрә, анда кешеләрнең керемнәре зур һәм анда тамашачылар аудиториясе зур. Шунның нәтижәсендә шәһәр һәм авыл халкына кино хезмәте күрсәтү дәрәжәсендә дифференциация тагын да көчәйтелә.

Ул гына да түгел, яңа кинозаллар экраннары тулысынча диярлек (85-100% киносеанслар) чит ил репертуарын алып тора: бер көнлек чит ил фильмнарының массалы өстенлек бирелә, нигездә боевиклар, көчләр һәм кан кою күренешләре белән куркыныч фильмнар һәм башкаларга басым ясала. Шул ук вакытта кулланучылар теләгән көчләр тагу бара, безнең рухи кыйммәтләребезне юкка чыгару тормышка ашырыла, акча, көч куллану һәм рәхимсезлек культы урнаштырыла. Күпчелек шәхси эшмәкәрләр, дистрибьюторлар - фильмнар китерүчеләр алдында финанс йөкләмәләренә сылтама ясап, хроникаль-документаль, фәнни-популяр, социаль әһәмиятле фильмнар, шул исәптән наркомания, алкогольизм һәм тәмәке тарту, СПИД һәм башка асоциаль күренешләр прокатыннан катгый баш тарталар. Шул ук вакытта бүген тамашачыларның иң актив өлешен 14 яшьтән 25 яшькә кадәрге

яшь кешеләр тәшкил итә, ягъни кечкенәдән безнең яшьләр еш кына Россия халкы менталитетына ерак булган чит ил фильмнарын карарга мәҗбүр.

Шул ук вакытта матди-техник тәэмин итүнең һәм кинотармакны тәэмин итүнең үзәкләштерелгән системасын җимерү, дәүләт кинопроизводствосын фактта бетерү (дәүләт кинотеатрлары һәм авыл киножайланмалары фильмнарының төп репертуары бу чорда бары тик кабат фильмнар гына тәшкил итте) моңа китерде, районның кинохезмәт күрсәтү учреждениесенең барлык авыл филиаллары ябылды һәм шөһәр кинотеатры бинасы ябылды.

Авыл халкына хезмәт күрсәтү проблемасын хәл итү өчен мәдәният бүлеге автомобиле һәм цифрлы кинопроекцияга җиһазлар кулланыла. Хәзерге вакытта киноҗиһазлар тулысынча диярлек үз ресурсларын эшләп чыгарды, мораль һәм физик яктан искерде. Кызганычка каршы, кинохезмәт күрсәтү бүлеге өчен бер генә киномобиль дә сатып алынмаган.

Бу тискәре тенденциягә каршы тору өчен, төп билгеләнеше - кинематография өлкәсендә кино потенциалын тәрбияләүнең, мөһим иң мөһим инструменты буларак нәтижелерек куллануга, җәмгыятьнең кыйммәт ориентирларын формалаштыруга юнәлдерелгән дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыру - авыл филиаллары һәм шөһәр кинотеатры чөлтөрөн саклап калу һәм үстерү мөһим. Шул ук вакытта тармакны бербөтен система буларак саклап калу кирәк, анда аерым звенолар (киножөтештерү, кинопрокат һәм кинокүрсәтү) килештереп соңгы кулланучы - республика халкы, аерым алганда, безнең район мәнфәгатьләрендә эш итә.

Кинохезмәт күрсәтү бүлеге киновидеофонд булдыруны һәм саклауны, фильмнар прокатын оештыруны, шул исәптән үзбөзүнең илдә жөтештерелгән фильмнар прокатын оештыруны, киноакцияләр, киночаралар уздыруны тәэмин итә, яңа цифрлы технологияләр кертүне һәм кинотармак белгечләрен яңадан өзерләүне гамәлгә ашыра.

2. Ярдемче программаның максаты һәм бурычлары, аны гамәлгә ашыруның ахыргы нәтижеләрен һәм срокларын тасвирлау

Программа халыкның мәдәни һәм рухи потенциалын ныгыту максатларында милли кинофильмнар системасын ныгытуга һәм камилләштерүгә юнәлдерелгән Нурлат муниципаль районында һәм Нурлат шөһәрәндә кинематография үсешенең төп юлларын билгели.

Планлаштырылган нәтижеләр: кинохезмәт күрсәтү тармагының заманча конкурентлыкка сәләтле инфраструктурасын булдыру; авыл җирлекләренең киносәнгать эсәрләреннән файдалана алуын тәэмин итү; гомуми саны 59,699 мең кеше булган район һәм шөһәр халкы өчен кинохезмәт күрсәтүләрдән файдалана алуны арттыру; кинохезмәт күрсәтүләр күләмен арттыру.

Программа түбәндәге максатларга ирешүгә юнәлдерелгән: - кинопрокат һәм кинохезмәт күрсәтүләренң республика базарын тотрыклы үстерүне тәэмин итү; - киножөтештерү системасын камилләштерү, милли кинофильмнарны алга этерү һәм күрсәтү;

- кино хезмәтләре күрсәтү өлкәсендә реаль конкурентлы мөһит тудыру.

Куелган максатларны тормышка ашыру өчен түбөндөгө бурычларны хөл итөргө кирөк:

- кинематография өлкөсөндө норматив хокукый базаны камиллөштөрү;
- кинематография өлкөсөндө норматив хокукый базаны камиллөштөрү;
- цифрлы инновацион технологиялөрне кертү;
- милли кинопроизводствоны һәм республика киновидеофильмнар прокатын үстөрү;
- кинематография оешмаларының кадрлар потенциалын саклап калу һәм үстөрү;
- авыл халкына хөзмөт күрсөтү өчен автокинопөрөкөтлөрнөң дәүлөт системасын булдыру.

Программа өч еллык чорга, яңа шундый ук программаны эшлөү яки озайту белән, исөплөнгөн.

Программа 2021-2023 елларда, этапларга бүлөнмичө, тормышка ашырылачак. Ярдөмчө программаны гамөлгө ашыруның максатчан күрсөткөчлөрө түбөндөгө таблицада күрсөтелгөн:

N т/с	Күрсөткөч атамасы	Еллар		
		2021	2022	2023
1.	Кинотеатр хөзмөт күрсөткөн шөһөр тамашачылары саны (мең кеше)	10,478	10,510	10,800
2.	Үткөрөлгөн сеанслар саны	195	214	226
3.	Нурлат шөһөрөндө шөһөр халкының гомуми санына карата шөһөр халкына кино хөзмөтлөрө күрсөтү күлөме(%)	26,6	30,9	35,2
4.	Кинотеатрга хөзмөт күрсөткөн авыл тамашачылары саны (тыс. чел.)	37,0	37,1	37,25
5.	авыл халкының гомуми санына карата кинохөзмөт күрсөтүлөр белән тээмин итү (%)	22,7	24,5	26,4
6.	Кинофильмнарның гомуми саныннан социаль юнөлөштөгө балалар фильмнары һәм фильмнар өлөшө (%)	44,0	47,0	53,5
7.	Дәүлөт һәм муниципаль кинотеатрларда кинобилетлар сатудан тулаем жыөм (мең сум.)	130,0	134,0	135,2

Ярдөмчө программа кинематография өлкөсөндө норматив хокукый базаны камиллөштөрүгө, кинематография оешмаларының матди-техник базасын ныгытуга, тармакны үстөрүгө кагылышлы оештыру, мөгълүмати һәм кадрлар мөсьөлөлөрөн хөл итүгө юнөлдөрөлгөн чаралар комплексиннан гыйбарөт.

Программаның чараларын гамөлгө ашыру нөтижөсөндө түбөндөгөлөр күздө тотыла:

- Татарстан Республикасы кинематографиясенең заманча конкурентлыкка сәләтле дәүләт инфраструктурасын булдыру;
- район авыл җирлекләрендә яшәүчеләрнең киносәнгать әсәрләреннән файдалана алуын тәэмин итү;
- 57 669 кеше булган шәһәр һәм Нурлат районы халкы өчен кинохезмәтләрдән файдалану мөмкинлеген арттыру;
- кинохезмәт күрсәтү бүлегенә күрсәтә торган кинохезмәтләр күләмен арттыру.